

A kultúra embere

Horváth István könyvtáros, muzeológus,
helytörténész

BARÁTHI OTTÓ

Tíz éve nincs már közöttünk, és ma már bizton tudjuk: 2005-ben bekövetkezett halálával jelentős űrt hagyott maga után. A sors kegyetlen fintora, hogy annak a tudós embernek kellett távoznia jóval idő előtt, akinek – talán az itt munkálkodó kortárs szakemberek közül is – leginkább szívügye volt Salgótarján városa.

Horváth István 1939-ben Kocséron született. Édesapja juhászember, majd pedellus, édesanyja a családi tűzhely melegéről gondoskodik. Első olvasmányélményeit a falusi paptól kapott könyvekből szerzi. A helyi általános iskola elvégzése után a nagykőrösi Arany János Gimnáziumban – a debreceni egyetem akkori filiáléjában – tanul tovább, később Szegeden egyetemista. 1963 nyarán magyar-történelem szakon szerez tanári oklevelet, két évvel később pedig bölcsészdoktori címet. Már egyetemi évei alatt sokat tanul és olvas Mikszáth Kálmánról, Móra Ferencről. Rendszeres látogatója a könyvtáraknak, érdeklődése itt fordul a tudományos pálya irányába.

Horváth István 1963 szeptemberétől a salgótarjáni Táncsics Mihály Közgazdasági és Kereskedelmi Iskolában tanít. A tanév végén keresi meg Iványi Ödön, a megyei könyvtár igazgatója, kérésére 1964 nyarán módszertanos lesz a könyvtárban. Itt hamarosan Kojnok Nándor kap igazgatói kinevezést, mellette a helyettesi feladatokat is ellátja. Az ELTE-n könyvtár szakot végez, új ismeretekkel gazdagodik, látóköre tágul. Felfigyelnek rá a város vezetői: a kulturális események koordinálásával, szervezésével bízzák meg. Felpezsdül a város művészeti élete, és ebben jelentős szerepet játszik Horváth István kitűnő kapcsolatteremtő és szervezőkészsége is. 1973. február 1-jétől a megyei tanács vb. kulturális elnökhelyettese. 1975-ben a megyei múzeumi szervezet élére kerül, ahol hét éven keresztül jobbra eredményesen valósítja meg szakmai elképzeléseit. 1982-ben visszahívják a

megyei művelődési osztály élére, ahol újabb öt évet tölt el. 1987-től 2001-es nyugdíjazásáig ismét múzeumigazgatóként tevékenykedik.

Aktivitása ezek után sem csökken, hiszen szinte – nehéz leírni – a haláláig dolgozik. Teljes életműve még feltárássra vár, de alkotó, főleg helytörténetési munkássága nyomtatásban megjelent művei felsorolásával összegezhető: csaknem húsz kötet, mintegy 200 tanulmány, dolgozat és (újság)cikk kerül ki a keze alól. Főállású munkaviszonyai mellett hosszú ideig a Történelmi Társulat Nógrád Megyei Szervezetének elnöke és az igazgatói választmány tagja. 1983-tól a *Palócföld* szerkesztőbizottságának elnöke, 1988. márciusa és 1989. júniusa között a lap felelős és főszerkesztője. A rendszerváltást követően újraszervezi, és élete végéig vezeti a Salgótarjáni Polgári Kört. Pályája végén megkapja a címzetes igazgatói titulust, 2004-ben Nógrád Megye Díszpolgárává választják, és a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztje kitüntetéssel ismerik el munkásságát.

Dr. Horváth Istvánt maximalista, munkatársai elé magas követelményeket támasztó vezetőként, szigorú szakemberként ismertük. Kért és követelt, figyelmeztetett és fegyelmezett, ösztönzött és jutalmazott. Akaratos és állhatatos, empátikus és megengedő is volt, ha kellett. Személyes kvalitásai közül számomra a történelemszemlélete, a tárgyilagosságra törekvése, igazságérzete, az analízáló és szintetizáló képessége, lokálpatriotizmusa emlékezetes. És mindig volt benne valami megfejthetetlenül személyes, amolyan „horvátpistas”. Én így emlékszem rá a legszívesebben, kollegiális tisztelettel, nagyrabecsüléssel.

